

VÝZKUMNÝ NÁVRH – ÚKOL 6

- Výzkumné téma, problém, otázka
- Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5)

Téma:	Televizní vysílání pro osoby se sluchovým postižením
Výzkumný problém:	Míra využití televizního vysílání pro osoby se sluchovým postižením a jejich spokojenost s těmito službami
Výzkumná otázka:	Jsou osoby se sluchovým postižením spokojeni s různými typy pro ně upravených pořadů?
Vedlejší výzkumné otázky:	Jsou osoby se sluchovým postižením spokojeni s množstvím tlumočených nebo titulkovaných pořadů v televizních pořadech? Jsou osoby se sluchovým postižením spokojeni s kvalitou úpravy televizních pořadů? Jak se sluchově postižení dívají na filmovou tvorbu svých neslyšících kolegů? Liší se spokojenost s kvalitou skrytých titulků na jednotlivých televizních programech?

- Představení tématu výzkumu v minimálně 1 odstavci, cílů výzkumu v dalším odstavci.

Televizní vysílání je formou tvorby, která lidem nabízí velké množství možností, ať se to týká výběru tématu, žánru či způsobu zpracování. Charakteristickým znakem této tvorby je její dualita, tj. audiovizuální zpracování. Otázkou v naší práci bude, jaké možnosti přizpůsobení audiovizuální tvorby existuje pro osoby se sluchovým postižením, které nemohou vnímat její zvukovou rovinu.

Cílem teoretické části je informovat o momentálním stavu těchto úprav v České republice. Budeme se zabývat možnostmi úprav pořadů, které u nás existují, zmíníme si televizní stanice, které u nás tento typ pořadů nabízí, a nastíníme si, jaké podmínky související s těmito úpravami musí tyto stanice dodržovat. Dále zde budou zmíněny různé typy titulků, postup jejich tvorby i podmínky, které titulkáři při jejich tvorbě musí dodržovat. Cílem praktické části bude zjistit, v jaké míře osoby se sluchovým postižením těchto služeb využívají, jak jsou s jejich kvalitou a kvantitou spokojeni, jaké pořady nejčastěji sledují a v poslední řadě také jak se dívají na filmovou tvorbu svých neslyšících kolegů.

- Volba výzkumné strategie (kvalitativní nebo kvantitativní) a její zdůvodnění.

Výzkumná strategie:

Pro vlastní šetření jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu za pomoci dotazníkové metody. Tuto metodu, založenou na písemném kladení otázek a získávání písemných odpovědí, jsem zvolila nejen z důvodu jednoduchosti vyplnění a krátké časové náročnosti na respondenty, ale především z toho důvodu, že jsem se ve výzkumu zaměřila na zjišťování spokojenosti či nespokojenosti osob se sluchovým postižením s úpravou televizního vysílání (titulkováním nebo tlumočením do znakového jazyka), což znamená, že jsem se zaměřila na názory více jedinců. Za základní a prvotní krok tedy považuji sběr dat, v tomto případě sběr mnou vytvořených dotazníků, vyplněných osobami se sluchovým postižením.

• **Hypotézy (jedna teoretická a minimálně tři pracovní)**

Hypotézy:

V kvantitativním výzkumu „*můžeme zkoumat jen takové problémy, jenž je možno přeložit do jazyka pracovních hypotéz*“ (Disman, 2000, s. 85). Tyto hypotézy nám pomáhají vyjádřit vztahy mezi pozorovatelnými proměnnými, a jsou ověřením, zda je vůbec možné výzkum provést.

K dosažení cíle tohoto výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

Teoretická hypotéza:

Spokojenost s upravenými pořady pro osoby se sluchovým postižením je ovlivněna osobnostními charakteristikami a typem sluchového postižení těchto osob.

Pracovní hypotézy:

Hypotéza č. 1: Ženy jsou spokojeny s kvalitou skrytých titulků méně než muži.

Hypotéza č. 2: Starší osoby se dívají na televizi častěji (delší dobu) než osoby mladší.

Hypotéza č. 3: Neslyšící jedinci jsou spokojeni s množstvím tlumočených pořadů méně než osoby nedoslýchavé.

Hypotéza č. 4: Ženy mají větší zájem o pořady s problematikou sluchového postižení než muži.

• **Seznam všech používaných konceptů a jejich definice (konceptualizace) a seznam indikátorů (operacionalizace)**

Konceptualizace:

Osoby se sluchovým postižením

Pojem „osoby se sluchovým postižením“ nebo pojem „osoby s vadami sluchu“ používáme v češtině pro označení nehomogenní skupiny osob s různými typy a stupni sluchových vad. Sluchová vada (či porucha) je poškození orgánu nebo jeho funkce tak, že je nějakým způsobem snížena kvalita či kvantita slyšení.

Skryté titulky

Skryté titulky jsou titulky koncipované přímo pro neslyšící diváky. Obsahují informace, které jsou pro sledování děje velice důležité, ale osoba se sluchovým postižením je nemůže postřehnout - to se týká především zvukové složky filmu a informací o tom, kdo mluví, pokud v obraze není přítomen. Skryté titulky dělíme na dva základní typy, jimiž jsou titulky k předtočeným pořadům (tzv. titulky na sklad) a titulky pro živé vysílání (tzv. titulky online).

Tlumočené televizní pořady

Tlumočené televizní pořady jsou takové, ve kterých je rozmluva aktérů tlumočena do znakového jazyka. Tlumočení je způsob dorozumívání mezi lidmi hovořícími různými jazyky. Tlumočení v televizním vysílání řadíme k tlumočení simultánnímu, při kterém je zachována stálá souběžnost všech činností, a při kterém tlumočník tlumočí originální promluvu s malou časovou prodlevou po řečníkovi.

Dnes jsou tlumočníci přidáváni do obrazu pomocí výřezového okénka – jsou tedy snímáni zároveň (ale jinou kamerou) a do obrazu přidáváni podle toho, zda se zrovna na scéně mluví nebo ne.

Operacionalizace:

Indikátor. č. 1	Indikátor. č. 2	Indikátor. č. 3	Indikátor. č. 4
Doba sledování televize	Typy sledovaných pořadů	Srozumitelnost a kvalita titulků	Kvalita a kvantita tlumočených pořadů
Kolik hodin denně se díváte na televizi? Kolik hodin denně máte televizi zapnutou? *	Zajímáte se o pořady s tematikou „osob se sluchovým postižením“? Sledujete zprávy tlumočené do znakového jazyka?	Jsou pro vás titulky srozumitelné? Stíháte titulky z obrazovky číst?	Jste spokojeni s množstvím tlumočených pořadů? Je jejich tlumočení pro vás srozumitelné?

* Specifický zvyk neslyšících mít televizi zapnutou jako obrazovou kulisu, ale cíleně se na ni nedívat.

• Návrh metody sběru dat, výzkumné populace a vzorku

Vzhledem k cílové skupině respondentů, kterou budou osoby se sluchovým postižením, jsem pro oslovení co největšího množství respondentů zvolila metodu kvantitativního výzkumu za pomoci **dotazníkové metody**. Ta je podle Gavory (2000) nejrozšířenější metodou zjišťování údajů. Tuto metodu, založenou na písemném kladení otázek a získávání písemných odpovědí, jsem zvolila pro její jednoduchost vyplnění a krátkou časovou náročnost na respondenty.

I přesto, že je cílová skupina respondentů již sama o sobě velice specifická a málo početná, určila jsem pro respondenty jedno kritérium. Tím bude věková hranice osob nad 15 let. Toto kritérium jsem zvolila z důvodu možné komunikační bariéry osob se sluchovým postižením, která spočívá v horším porozumění psaného českého jazyka. Špatné pochopení otázek by mohlo vést k nepřesným a zkresleným výsledkům výzkumu. Předpokládám tak, že osoby s ukončeným základním vzděláním porozumí otázkám s větší pravděpodobností, než děti ve věku 10 let.

Respondenty se tak stanou osoby, které mají v jakékoli míře postižen sluch (tedy osoby nedoslýchavé, neslyšící a ohluchlé, ale také jedinci trpící tinnitem nebo jedinci s kochleárním implantátem) a osoby, kterým je zároveň více jak 15 let.

• Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat – z dotazníku nebo scénáře rozhovoru nebo pozorovacího protokolu (minimálně 10 otázek nebo položek; u dotazníku včetně variant odpovědí a úvodu dotazníku), případně popis designu experimentu či jiné formy sběru dat

Vážená paní, vážený pane,

jsem studentka oboru sociální pedagogiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Touto cestou bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který je zaměřený na televizní vysílání upravené pro osoby se sluchovým postižením. Základem jsou otázky zaměřené na Vaši spokojenost s takto upravenými pořady. Dotazník je zcela anonymní, jeho výsledky budou zpracovány a vyhodnoceny pouze pro účely mé bakalářské práce, proto vás prosím o jeho pravdivé a pečlivé vyplnění. Předpokládaná doba vyplnění je 5 -7 minut.

Předem Vám děkuji za ochotu a věnovaný čas.

Kód předmětu: SP4MP_MTO2 Metodologie 2
Vypracovala: Maršálková Jindra
učo: 174416

1. Do jaké skupiny sluchově postižených se řadíte? Jste
  - a. Neslyšící
  - b. Nedoslýchaví
  - c. Ohluchlí
  - d. Šelestáři
  - e. Nedoslýchaví v důsledku stáří
  - f. Uživatel kochleárního implantátu

2. Jaké kompenzační pomůcky jste zvyklí používat?
  - a. Žádné
  - b. Sluchadla
  - c. KI (kochleární implantát)
  - d. Jiné

3. Jaké komunikační normy ovládáte? (můžete označit více odpovědí):
  - a. Znakový jazyk
  - b. Znakovaná čeština
  - c. Český jazyk – mluvená řeč
  - d. Písemná forma mluvené řeči
  - e. Odezírání
  - f. Prstová abeceda
  - g. Mezinárodní znakový jazyk
  - h. Jiné (napište jaké): _____

4. Jakou komunikační formu používáte nejčastěji?
  - a. Znakový jazyk
  - b. Znakovaná čeština
  - c. Český jazyk – mluvená řeč
  - d. Písemná forma mluvené řeči
  - e. Odezírání
  - f. Prstová abeceda
  - g. Mezinárodní znakový jazyk
  - h. Jiné (napište jaké): _____

5. Kolik hodin denně máte doma zapnutou televizi?
  - a. 0-2 hodin
  - b. 3-6 hodin
  - c. 7-9 hodin
  - d. 10 a více hodin

6. Jak dlouho se denně díváte na televizi?
  - a. 0-2 hodin
  - b. 3-6 hodin
  - c. 7-9 hodin
  - d. 10 a více hodin

7. Nejraději se dívám na pořady:
- Se skrytými titulky
  - Bez titulků
  - Pořady tlumočené
8. Jste spokojeni s množstvím nabízených pořadů se skrytými titulky?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
9. Jste spokojeni s množstvím nabízených tlumočených pořadů?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
10. Chtěl/a byste více pořadů s tematikou sluchového postižení?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
11. Byli jste se někdy podívat na tvorbu skrytých titulků (např. na Dni otevřených dveří v České televizi)?
- Ano, byl/a
  - Ne, nebyl/a, ale nemám zájem
  - Ne, nebyl/a, ale mám zájem
12. Je podle vás dostatek dětských pořadů s titulky?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne

• Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy, které by vás mohly potkat při realizaci výzkumu (minimálně 1 odstavec)

Myslím, že jedním z problémů, který by mohl vzniknout v realizaci mého výzkumu, by mohl být nedostatek respondentů, neboť již jejich základní soubor není veliký. I přesto, že kontakty s některými z nich mám, mohla by se objevit situace, kdy už k dalším z nich nebudu mít přístup. Problém by mohl vzniknout především v případě neochoty těchto osob odpovídat na otázky v dotazníku.

Praktické a etické problémy:

Největším problémem pro mě byla operacionalizace a konceptualizace, jejichž podstatu jsem asi úplně nepochopila, i když mám v materiálech uvedené příklady. Přesto byla aplikace na mém projektu pro mě velice obtížná. Problémy mi také činila tvorba dotazníku.

Kód předmětu: SP4MP_MTO2 Metodologie 2

Vypracovala: Maršálková Jindra

učo: 174416

• Seznam relevantní (odborné) literatury (minimálně 10 položek) dle platné citační normy.

BAREŠOVÁ, J., HRUBÝ, J.: *Didaktické a technické pomůcky pro sluchově postižené v MŠ a ZŠ*. 1. vyd. Praha: Septima, 1999. 24 str. ISBN 80-7216-105-9.

BENDOVI, P., JEŘÁBKOVÁ, K., RŮŽIČKOVÁ, V.: *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80 – 244 – 1436 – 8.

BURTON, G. *Úvod do studia médií*. Brno: BARRISTER & PRINCIPAL – studio, 2003. ISBN 80-85947-67-6.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu, I.díl*. Praha: FRPSP, Septima, 1997. ISBN 80-7216-006-0.

KAŠPAR, Z. *Technické kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením*. Brno: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. ISBN 978-80-87218-15-0.

KOPLÍK, R., STRNADOVÁ, V. *Problematika tvorby skrytých titulků k předtočeným pořadům*. 2., opravené vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. ISBN 978-80-87218-21-1.

SCHELLMAN, B., GAIDA, P., GLÄSER, M., KEGEL, T. *Média, základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa-Sobotáles, 2004. ISBN 80-86706-06-0.

Internetové zdroje:

(Prvních) 10 let České televize ve faktech a dokumentech – Heslár [online]. 2002 [cit. 2010-02-18]. Dostupný z WWW:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct/publikace/pdf/10_let_CT_kniha_cast_14.pdf>.

Vše o digitálním vysílání – DVB podtitulky [online]. [cit. 2010-02-22]. Dostupný z WWW:

<<http://www.digizone.cz/slovnicek/dvb-podtitulky/>>

Poslanci budou mít v televizi titulky. V reálném čase je vytvoří počítač [online]. [cit. 2010-02-24]. Dostupný z WWW: <<http://technet.idnes.cz/poslanci-budou-mit-v-televizi-titulky-v-realnem-case-je-vytvori-pocitac-1ao->

tec_technika.asp?c=A071113_171528_tec_technika_vse>

Kód předmětu: SP4MP_MTO2 Metodologie 2
Vypracovala: Maršálková Jindra
učo: 174416

Časopisy:

BROŽÍK, J. Jak se dělají skryté titulky. *Gong* XXXIV, č. 10, 2005. ISSN 0323-0732.

KŘEŠŤANOVÁ, L. Skrytých titulků v ČT přibývá. *Gong* XXXIII, č. 5, 2002. ISSN 0323-0732.

STRNADOVÁ, V. Slasti a strasti titulkáře. *Gong* XXXIV, č. 4, 2003. ISSN 0323-0732.

STRNADOVÁ, V., MÁZEROVÁ, R. Prioritou České televize ve zpřístupnění informací sluchově postiženým divákům jsou skryté titulky. *Gong* XXXV, č. 2, 2006. ISSN 0323-0732.

Oceňuji pečlivé zpracování projektu.